

ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0

THE BUDDHA'S CONCEPT OF LEADERSHIP & THAILAND 4.0

พระครูโกศลธรรมมานุสิฐ

Phrakhruskosoltammanusit

พระครูโสภณวีรานุวัตร

Phrakhrusophonweeranuwat

พระครูวิบูลย์เจตียนุรักษ์

Phrakhru wiboonjetianurak

เอกมงคล เพ็ชรวงษ์

Aekmongkol Phetchawong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail : aekmong123@hotmail.com

บทคัดย่อ

ผู้นำของประเทศของโลกที่ยิ่งใหญ่เกรียงไกรไป ด้วยความสามารถปัญญาเฉียบแหลมจะมีประโยชน์อะไรถ้าขาดสติหรือเสียสติและไม่ยึดหลักธรรมในการปกครองบริหารประเทศความสำเร็จที่ได้มาไม่ว่ายุคใดสมัยใด ถ้าขาดองค์ประกอบของหลักธรรม จะเป็นความสำเร็จที่ไม่ยั่งยืนย่อมสามารถเสื่อมสลายได้ ยิ่งเจริญสูงส่งทางด้านวัตถุขึ้นเท่าใด ก็ยังมีโอกาสเสื่อมสลายเร็วขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะภาวะผู้นำที่ต้อันพึงประสงค์ ในยุค 4.0 นั้น จะไม่ใช่ผู้ที่คอยสั่งการอีกต่อไป แต่จะเป็นผู้นำที่คอยส่งเสริมสนับสนุน ให้ลูกน้องแต่ละคนสามารถทำงานที่ตัวเองรับผิดชอบให้สำเร็จ รวมถึงการคิดสิ่งใหม่ ๆ การนำเอาคุณค่าที่มีในตัวพนักงานมาสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรม ทันสมัยมีการประยุกต์ Digital Life อันทรงคุณค่า ต้องสร้างมาเพื่อให้มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์, ยุคไทยแลนด์ 4.0

Abstract

In this point, we are mentioned all about the Leadership of the greatest world, with their sharp talents, can be useful for so many types of their works. In case of they must be conscious rather than unconscious otherwise the leadership cannot be stand up the top of the world. They do not a making rule on the administration of the country, the success cannot movement. In case of the standard is not stable or unsustainable

success that can be destroyed every minutes, hours, days, months and years. How much higher or how much faster that are involved with the object. It is more likely to undergo beta-decay or positron-decay. The discussion of how the shift to Industry 4.0, especially digitalization, will affect the labour market is being with management practices in industry or so on. Therefore is especially good desirable leadership in the 4.0 era is not the one who orders anymore. It is a leader who promotes. Then, they are allowed in each subordinate to work on his or her own for their responsibilities that are including new ideas, needs to bring some value to the employees to innovate better fine an industry and work together. Modern technology gadgets are becoming everyday items in the world today. New technology is not just a good idea and a cool gadget it is also built for functionality a sustainable healthy life is ensuring that older people have health conditions.

Keywords: leadership, Desirable Leadership, Thailand 4.0,

บทนำ

การปกครองและบริหารที่ดีนั้น ผู้นำจะต้องมีความรู้รอบด้าน มีความเป็นภาวะผู้นำที่ดีทุกด้าน โดยมี “ประมุขศิลป์” คือ คุณลักษณะความเป็นผู้นำที่ดี (Good Leadership) อันเป็นคุณสมบัติที่ดีที่สำคัญ หลักทางศาสนานั้นเป็นสิ่งที่ทันสมัยเป็นวิทยาศาสตร์ และสามารถนำมาปรับใช้ได้กับการดำรงชีวิต และการทำงานในปัจจุบันได้ และการเป็นผู้นำที่ดีที่พึงประสงค์ในยุค 4.0 นั้นเปรียบเสมือนการเป็นผู้นำที่ยืนบนจุดที่สูงสุดแล้วกลับสู่สามัญ เนื่องจากผู้นำในอดีตเริ่มต้นการเป็นผู้นำที่คอยบังคับบัญชา เป็นยุคของการขึ้นว่สั่งการ โดยใช้ทักษะของผู้นำที่คล้ายกับทหาร และบทบาทของผู้นำจะมีลักษณะเป็นผู้บริหารจัดการ ที่มีการวางแผน การบริหาร การนำเสนอผลงาน การคิดเชิงวิเคราะห์ และการจะชีวิตถึงความเป็นผู้นำที่ดี

แต่บทบาทของผู้นำที่พึงประสงค์ในยุค 4.0 เนื่องจากเป็นยุคของการบริหารจัดการคนให้ดูแลคน เป็นเรื่องของความเชื่อในความเป็นมนุษย์ และคุณค่าที่มีอยู่ในตัวทุกคน (Human Being) นั้นเพราะ 4.0 คือยุคของนวัตกรรมและโลกที่ทันสมัยในการประยุกต์ Digital Life ผนวกกับนวัตกรรมอันทรงคุณค่าที่แต่ละองค์กรต้องสร้างมา เพื่อให้มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างอย่างยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้คุณสมบัติของผู้นำเปลี่ยนไป เพราะเป็นเรื่องที่กลับมาใกล้ตัวมาก บทบาทของผู้นำยุค 4.0 นิยามให้ “ผู้นำต้องเปลี่ยนเป็นผู้อำนวย หมายถึง ผู้อำนวยการเรียนรู้หรือคอยอำนวยความสะดวกในททุก ๆ เรื่อง เพื่อให้คนทำงานสามารถอยู่ได้ด้วยตัวเอง” ยุค 4.0 ผู้นำจะต้องคอยส่งเสริมและอำนวยความสะดวกจัดการตัวเอง (Self Organization) ซึ่งเชื่อมโยงไปกับวิถีของคนยุค 4.0 อย่างชัดเจน ส่วนในแง่ของ HR 4.0

ก็จะมองไปที่การเชื่อในคุณค่าของคน (Personal Value) ศรัทธาในคุณค่าที่มีอยู่ในตัวทุกคน เชื่อว่าทุกคนสามารถดูแลและจัดการตัวเองได้ ก่อเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ด้วยตัวเองเช่นเดียวกัน สิ่งที่น่าสนใจคือ บทบาทของผู้นำที่ดีในยุค 4.0 จะไม่ใช่ผู้ที่คอยสั่งการอีกต่อไป แต่จะเป็นผู้ที่คอยส่งเสริมสนับสนุนบุคคลให้สามารถทำงานที่ตัวเองรับผิดชอบให้สำเร็จ รวมถึงการคิดสิ่งใหม่ ๆ การนำเอาคุณค่าที่มีในตัวสร้างเป็นนวัตกรรม ต้องเข้าใจในความต่างของคนและศรัทธาในคุณค่าความแตกต่างของแต่ละคน (Personal Values Trust)

ความหมายของภาวะผู้นำ (Leadership)

คำว่า ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการบริหารและจัดการองค์กรทั้งในภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุถึงเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่องค์กรได้ตั้งไว้ ความหมายของ ภาวะผู้นำ ในทัศนะนักวิชาการทั่วไป ให้ความหมายของภาวะผู้นำ เอาไว้หลายทรรศนะด้วยกัน ที่น่าสนใจทั้งนักวิชาการต่างประเทศและภายในประเทศ เพื่อความเข้าใจที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น จึงได้รวบรวมความหมายของภาวะผู้นำจากผู้รู้ทั้งหลาย บางส่วนอาทิเช่น

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2551 : 25) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง คุณสมบัติ เช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคล ที่ชักนำให้คนทั้งหลาย มาประสานกันและพากันไปสู่จุดหมายที่ดีงาม

กิติ ตยัคคานนท์ (2543 : 67) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ศิลปะ หรือ ความสามารถของบุคคลหนึ่งที่จูงใจ หรือใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการ และอำนวยความสะดวกโดยการใช้กระบวนการสื่อความหมายหรือติดต่อกันและกันให้ร่วมใจกันกับตน ดำเนินการจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ การดำเนินจะเป็นไปในทางที่ดีหรือชั่วก็ได้

ฉายศิลป์ เขียวชาญพิพัฒน์ (2527 : 27) และคนอื่น ๆ ให้คำนิยามว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ศิลปะในการชักจูงผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มใจ เต็มความสามารถ และกระตือรือร้น หรือ ภาวะผู้นำ คือ ผู้ที่เป็นแบบอย่าง และมีความสามารถพิเศษแสดงบทบาทในการสั่งการ และออกคำสั่งที่มีอิทธิพลต่อคนอื่น

เถาว์ลย์ นันทาภิวัฒน์ (2521 : 203) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสัมพันธ์ซึ่งบุคคลหนึ่ง หรือ ผู้มีอิทธิพลให้ผู้อื่นทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุเป้าหมายอันเป็นที่ต้องการของผู้นำ ผู้นำจึงไม่ใช่ผู้ที่คอยผลักดันด้านเดียว หากแต่ผู้นำยังทำหน้าที่เป็นผู้ที่คอยจุดดิ่งด้วย โดยแจ้งให้ผู้ตามทราบแนวทางปรารถนาให้ปฏิบัติตามด้วยการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544 : 11) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลคนหนึ่งที่จะชักนำกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Shared Goal) หรือเป็นความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำ (Leaders) และผู้ตาม (Followers) ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุ

จุดมุ่งหมายร่วมกัน (Shared Purposes) หรือเป็นความสามารถที่จะสร้างความเชื่อมั่น และให้การสนับสนุนบุคคลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายองค์การ

นอกจากนี้ทฤษฎีการต่าง ๆ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับภาวะผู้นำไว้ว่า

ภาวะผู้นำของผู้นาจึงถือว่า เป็นส่วนสำคัญยิ่งในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ การพัฒนาองค์การให้ก้าวหน้าควรเริ่มต้นที่ การสร้างภาวะผู้นำ ให้เกิดกับผู้นำผู้บริหาร ในฐานะเป็นผู้นำองค์การ จะต้องสร้างความร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน นั่นคือผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำ (Leader) ผู้นำจะต้องมีความเป็นผู้นำ หรือภาวะผู้นำ (Leadership)

ผู้นำ หมายถึง บุคคลในกลุ่มที่ได้รับมอบหมายให้กำกับและประสานงานให้กิจกรรมของกลุ่มมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งผู้นำอาจเป็นผู้ที่อาจได้รับ การเลือกตั้งหรือแต่งตั้งหรือเป็นผู้ที่แสดงตัวเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในกลุ่ม เพื่อที่จะกำกับและประสานงานที่จะนำไปสู่เป้าหมายด้วยพลังของกลุ่มเป็นผู้ตัดสินใจ เป็นผู้ออกคำสั่งเป็นผู้จัดปัญหาการโต้แย้งภายในกลุ่ม (สมยศ นาวการ, 2538 : 12) ผู้นำเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารหรือการจัดการ หรือผู้จัดการที่มีลักษณะเป็นผู้นำ ดังนี้

1. ต้องมีความฉลาด (Intelligence) ผู้นำจะต้องมีระดับความรู้และสติปัญญาโดยเฉลี่ยสูงกว่าบุคคลที่ให้เขาเป็นผู้นำ เพราะผู้นำจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ บุคคลที่ฉลาดเท่านั้นที่จะสามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้

2. ต้องมีวุฒิภาวะทางสังคมและใจกว้าง (Social Maturity & Achievement Drive) คือ จะต้องมีความสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างกว้างขวาง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ต้องยอมรับสภาพต่าง ๆ ไม่ว่าจะแพ้หรือชนะ ไม่ว่าจะผิดหวังหรือสำเร็จ ผู้นำจะต้องมีความอดทนต่อความคับข้องใจต่าง

3. ต้องมีแรงจูงใจภายใน (Inner Motivation) ผู้นำจะต้องมีแรงขับที่จะทำอะไรให้เด่นให้สำเร็จอยู่เรื่อย ๆ เมื่อทำสิ่งหนึ่งสำเร็จก็ต้องการที่จะทำสิ่งอื่นต่อไป เมื่อทำสิ่งใดสำเร็จก็จะกลายเป็นแรงจูงใจทำลายให้ทำสิ่งอื่นให้สำเร็จต่อไป

4. ต้องมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations Attitudes) ผู้นำที่ประสบความสำเร็จนั้น เขายอมรับอยู่เสมอว่า งานที่สำเร็จนั้นมีคนอื่นช่วยทำ ไม่ใช่เขาทำเอง ดังนั้น เขาจะต้องพัฒนาความเข้าใจและทักษะทางสังคมที่จะทำงานร่วมกับ

จะเห็นได้ว่า ผู้นำ หมายความว่าบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งขึ้นมาหรือได้รับการยกย่องขึ้นให้เป็นผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจเพราะมีความสามารถการปกครองบังคับบัญชาและจะพาผู้ตามหรือใต้บังคับบัญชาไปในทางดีหรือชั่วได้

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์

คุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ในยุคปัจจุบัน เป็นสิ่งที่แสวงหาได้ สร้างสรรค์ให้บังเกิดขึ้นได้ “เป็นพรแสวง ไม่ใช่พรสวรรค์” (ศักดิ์ชัย ภูเจริญ, 2552) ให้สรรสร้างหาความสุขกับงานในหน้าที่ให้มากที่สุดและดีที่สุด ให้พัฒนาตนเองแล้วนำมาเป็นแนวทางแก้ปัญหา พัฒนาหน่วยงานของตนเอง

ผู้นำควรหลีกเลี่ยงการมุ่งมั่นสร้างความสำเร็จในตำแหน่งให้กับตนเอง บนพื้นฐานของความคิดสะสม เบียดเบียน ที่มุ่งสร้างความสำเร็จทางวัตถุนิยมแต่ “มีจิตใจที่ยากจน” เป็นการใช้อำนาจผู้นำที่ไม่ถูกต้อง ทิศทาง ซึ่งเป็นหนทางเสื่อมสำหรับผู้นำในที่สุด

ผู้บริหารหรือผู้นำเป็นตำแหน่งที่ทุกคนอยากได้ เป็นไปตามความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งมาสโลว์ได้ระบุไว้คือ ความต้องการด้านร่างกาย ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านสังคม ด้านมีชื่อเสียง และด้านความสำเร็จ ซึ่งเป็นความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุด ผู้บริหารหรือผู้นำ ถือว่าเป็นหัวใจที่สำคัญ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหน่วยงาน บุคคลที่จะก้าวเป็นผู้บริหารหรือผู้นำ ต้องมีศักยภาพ(Potential)เหนือคนอื่นในหน่วยงานหรือในกลุ่มสังคมของตนเอง ซึ่งคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ มีดังต่อไปนี้ (ศักดิ์ชัย ภูเจริญ, 2552)

1. มีมนุษยสัมพันธ์ ปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานทุกคนด้วยความนับถือ และให้เกียรติอย่างจริงจัง มีความสัมพันธ์อันดี ประนีประนอม สามารถดึงเอาศักยภาพของผู้ร่วมงานมาใช้ให้มากที่สุด ทำให้การประสานงาน การขอความร่วมมือปฏิบัติงานที่มอบหมาย ได้รับการตอบสนองด้วยความเต็มใจ และมีขวัญกำลังใจที่ดี อันจะทำให้งานบรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ

2. มีอารมณ์ที่มั่นคง ไม่ฉุนเฉียวง่าย ละซึ่งความโลภ โกรธ หลง ขจัดความขัดแย้งในหน่วยงานของตนเองเป็นเด็ดขาดและอะลุ่มอล่วย พยายามกันได้ก็ยอม ไม่มีทิฐิ มองส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ไม่เอาเรื่องส่วนตัวมาเกี่ยวกับงาน ไม่แย่งเอาผลงาน รู้ว่างานสำเร็จเป็นผลงานของใครจึงจะให้คุณให้โทษได้อย่างยุติธรรม

3. มีบุคลิกภาพที่ดี หรือภาษาไทยที่ง่าย เข้าใจดี ใช้ว่า “มีมาดดี” คำว่ามาด หมายถึง ทุก ๆ สิ่ง ทุก ๆ อย่าง ที่อยู่ในตัวผู้นำและทุกอย่างที่ผู้นำกระทำ ตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า การยืน เดิน นั่ง นอน พูด ฟัง การแต่งกาย ฯลฯ บุคลิกหรือมาดเป็นสิ่งที่สามารถฝึกหัดกันได้ แก้ไขและปรับปรุงกันได้ หากหน่วยงานใดมีผู้นำไม่มีมาด บุคลากรก็ขาดความเชื่อมั่น ศรัทธา ไม่ร่วมทำงานหรือให้ความร่วมมือ ทำให้งานไม่บรรลุเป้าหมาย

4. เป็นแบบอย่าง ในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน ที่ต้องการให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตาม ผู้นำควรเป็นแบบอย่างที่ดี ในการครองตน ครองคน ครองงาน

5. ทำงานเป็นทีม เป็นประชาธิปไตย การวางกฎเกณฑ์ ระเบียบ และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตาม ต้องใช้วิธีแบบมีส่วนร่วม โดยจัดประชุมปรึกษาหารือกับผู้ร่วมงาน พยายามดึงศักยภาพที่ดีของผู้ร่วมงานออกมาใช้ให้เป็นแนวปฏิบัติในหน่วยงานหรือองค์การของตนเอง อย่าใช้คน ๆ เดียวเป็นตัวชี้ขาด เพราะการบริหารงานโดยคนเดียวจะมีโอกาสล้มเหลวได้ง่ายกว่าการบริหารโดยกลุ่มบุคคล

6. ทำตัวเป็นครูที่ดี ที่มีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉงตลอดเวลา ผู้นำอย่าขี้เกียจ อย่าลืมนึกว่าผู้นำกระทำสิ่งใด ที่ไหน อย่างไร จะมีผู้ร่วมงานคอยจับจ้อง สังเกตอยู่ ถ้าปฏิบัติตนดี งานดี

มีประสิทธิภาพ เข้าลักษณะ รวดเร็ว เรียบร้อย ราบรื่น ก็จะเป็นการสอนผู้ร่วมงานโดยทางอ้อม คือเป็นการสอนด้วยการกระทำให้ดู โดยไม่ต้องบอกหรือแนะนำเป็นการส่วนตัวแต่อย่างใด

7. มีความซื่อสัตย์ สุจริต ผู้นำหรือผู้บริหารจะถูกพิสูจน์โดยใช้ความซื่อสัตย์เป็นเกณฑ์ เป็นเครื่องวัดผู้นำที่ดีมาก เพราะมนุษย์ทุกคนมีความโลภเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ถ้าผู้นำมีความซื่อสัตย์จะเป็นผู้นำได้นาน อย่าหมกเม็ด อย่าเก็บความลับเรื่องเงินไว้คนเดียว โอกาสพลาดเรื่องเงินจะเป็นอันตรายมาก ผู้นำอย่าถือเงิน จับเงิน หรือซื้อของ วัสดุ อุปกรณ์ด้วยตนเอง ไม่ใช่หน้าที่ ควรให้ผู้ปฏิบัติหรือผู้ร่วมงานเป็นผู้ทำในรูปของคณะกรรมการ

8. กล้าตัดสินใจ และให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการคิด รับรู้ รับทราบ ให้ข้อมูลข่าวสาร ร่วมกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการคิด เวลามีคนถามต้องตอบได้ “ต้องเป็นหนึ่งเดียว” เท่านั้น ไม่มีสองในหน่วยงานหรือองค์กร

9. ไม่หวงอำนาจ ให้กระจายอำนาจและมอบหมายหน้าที่ให้พร้อมกับมอบอำนาจในการปฏิบัติงานเป็นฝ่าย/แผนก/หมวด/งาน เป็นการมอบหมายภารกิจหรืองานสำคัญให้ผู้ร่วมงานไปปฏิบัติ โดยผู้นำคอยหมั่นกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ดูแลอยู่ห่าง ๆ อย่าไปจู้จี้จ้าน ชี้นิ้วชี้ขึ้นอยู่ตลอดเวลา อันจะเป็นผลให้ผู้ร่วมงานไม่มั่นใจ ซึ่งต่อไปจะไม่กล้าทำงาน ทำให้งานเสียทั้งระบบได้ “ผู้มอบอำนาจคือผู้มีอำนาจที่แท้จริง”

10. ให้ขวัญ กำลังใจ แก่ผู้ร่วมงานอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม รู้เห็นถึงความสามารถ และมีมือของผู้ร่วมงาน เพื่อส่งเสริมขวัญและกำลังใจ ให้ถูกคน ถูกงาน และถ่วงถึง

11. เป็นนักแก้ปัญหา เมื่อมีปัญหา และเหตุการณ์เร่งด่วนเกิดขึ้น ผู้บริหารต้องแสดงความรู้สึที่เข้มแข็ง พร้อมทั้งจะเป็นผู้นำในการแก้ปัญหานั้น ไม่ใช่โยนปัญหาให้ผู้ร่วมงานไปจัดการกันเอง กล้ารับผิดชอบ กล้าหาญพอที่จะผจญปัญหาอย่างหนักหนา ดังคำที่ว่า “ปัญหาเขามีไว้ให้แก้ ไม่ใช่มีไว้ให้แบก” ปัญหาที่มีไว้ทดสอบความสามารถของผู้นำ ต้องเคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้ร่วมงาน อย่าปล่อยให้ผู้ร่วมงานแก้ปัญหาเร่งด่วนนั้นแบบไม่มีที่ปรึกษา จะทำได้ “ใจ” ของผู้ร่วมงาน ต่อไปผู้ร่วมงานก็จะทำงานแบบ “ถวายหัว” ให้ได้

12. พัฒนาตนเอง และนำตนเองไปสู่ความสำเร็จที่สูงสุด และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้นำต้องแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เพราะหน้าที่สำคัญของผู้นำคือ การตัดสินใจสั่งการ ซึ่งต้องใช้ข้อมูลข่าวสารถึง 90 เปอร์เซ็นต์ ใช้ความรู้และประสบการณ์เพียง 10 เปอร์เซ็นต์ และมีผลแห่งความสำเร็จหรือล้มเหลวรอคอยอยู่ ผู้นำไม่มีสิทธิตัดสินใจพลาด มีแต่คำว่า “ถูกต้องเท่านั้น” จึงจะทำให้องค์กรพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลในที่สุด

13. ต้องยึดระบบระเบียบ รักษาระบบหรือวัฒนธรรมขององค์กรให้ดี ทำงานให้ได้ดี ปราศจากปัญหาและแสวงหาให้เกิดผลผลิตสูงสุด ด้วยการปฏิบัติภารกิจภายในขอบเขตที่กำหนดให้

และ/หรือนอกจากภาระหน้าที่ดังกล่าว ต้องกล้าที่จะคิดสร้างสรรค์และพัฒนางานในทุกโอกาสที่เอื้ออำนวย

14. ต้องช่วยเหลือผู้ร่วมงานทุกเรื่อง คอยเป็นห่วงเป็นใยตลอดเวลา ประสานหน่วยงานอื่นเพื่อขอความช่วยเหลือผู้ร่วมงาน และพัฒนาผู้ร่วมงานอย่างต่อเนื่อง มีการให้อภัยผู้ร่วมงานเมื่อทำผิดพลาด เป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน เป็น “ผู้นำนักบุญ” มีความเกรงใจผู้ร่วมงาน จัดตั้งกองทุน มูลนิธิ และ สมาคม ไว้คอยสนับสนุนส่งเสริมเป็นสวัสดิการแก่ผู้ร่วมงานหรือหน่วยงานและพัฒนาคุณภาพผู้ร่วมงาน ให้มีความก้าวหน้า มีความสงบสุข

15. มีความสามารถทางด้านศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน สามารถใช้คนอื่นให้ทำบางอย่างตามเป้าหมายและแนวทางที่ตนวาดฝันหรือคาดคะเนเองได้ มีอัจฉริยภาพของผู้นำที่ประกอบขึ้นด้วยคุณธรรมและจริยธรรมเป็นที่ตั้ง

สรุป จะเห็นว่า คุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ในยุคปัจจุบัน เป็นสิ่งที่แสวงหาได้สร้างสรรค์ให้บังเกิดขึ้นได้ “เป็นพรแสวง ไม่ใช่พรสวรรค์” ให้สรรสร้างหาความสุขกับงานในหน้าที่ให้มากที่สุดและดีที่สุด ให้พัฒนาตนเองแล้วนำมาเป็นแนวทางแก้ปัญหา พัฒนาหน่วยงานของตนเอง ผู้นำควรหลีกเลี่ยงการมุงมั่นสร้างความสำเร็จในตำแหน่งให้กับตนเอง บนพื้นฐานของความคิดสะสมเปียดเปียน ที่มุ่งสร้างความรู้รวยทางวัตถุนิยมแต่ “มีจิตใจที่ยากจน” เป็นการใช้ภาวะผู้นำที่ไม่ถูกทิศทาง ซึ่งเป็นหนทางเสื่อมสำหรับผู้นำในที่สุด

คุณสมบัติการเป็นภาวะผู้นำที่ดีที่พึงประสงค์

เรื่องของผู้นำนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญมาก หลายนองค์รพยายามที่จะหาวิธีในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารทุกระดับให้เกิดขึ้น เพื่อที่จะให้ผู้นำเหล่านี้ เป็นผู้ผลักดันความสำเร็จให้เกิดขึ้นกับองค์กร มีผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยมิชิแกน ในเรื่องของภาวะผู้นำนั้น ก็ยืนยันว่า องค์กรที่ประสบความสำเร็จนั้น เป็นผลมาจากการที่ผู้บริหารของตนมีภาวะผู้นำ และสามารถนำองค์กร นำคนให้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ผู้นำที่ดี ต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ต้องเป็นคนที่มีมองเห็นภาพในอนาคต ที่คนอื่นมองไม่เห็น มองเห็นโอกาสในอนาคตได้ และเมื่อมองเห็นภาพอนาคตแล้ว ก็ต้องสามารถกำหนดเป้าหมายและแผนงานในการไปสู่เป้าหมายนั้นได้อย่างชัดเจน ไม่ใช่แค่ฝันเฟื่องเพียงอย่างเดียวสรุปโดยย่อได้ 5 ประการ คือ

1) ผู้นำที่ดี ต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ต้องเป็นคนที่มีมองเห็นภาพในอนาคตที่คนอื่นมองไม่เห็น ต้องเห็นโอกาสในอนาคตได้ และเมื่อมองเห็นภาพอนาคตแล้ว ก็ต้องสามารถกำหนดเป้าหมาย และแผนงานในการไปสู่เป้าหมายนั้นได้อย่างชัดเจน ไม่ใช่แค่ฝันเฟื่องเพียงอย่างเดียว

2) ผู้นำที่ดี จะต้องกระจายงานให้ทีมงานอย่างเหมาะสม เป็นการนำแผนงานที่กำหนดไว้ นั้น มากระจายสู่พนักงาน และทีมงาน โดยพิจารณาความเหมาะสมของพนักงานแต่ละคนให้เหมาะกับงานแต่ละอย่าง เพื่อให้เขาสามารถที่จะทำงานได้ตามที่ถนัด รวมทั้งให้โอกาสคนอื่น ๆ ได้ทำงาน

3) ผู้นำที่ดี จะต้องสร้างทีมงานได้ จะต้องเป็นคนทำงานให้สำเร็จ โดยเน้นทั้งงานเน้นทั้งคน และในการสร้างทีมงานที่ดี ผู้นำก็ต้องมีทักษะในการสื่อความที่ดี มีความเป็นธรรมกับพนักงานทุกคนในทีม ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง เวลาทำงานก็จะเน้นให้ทุกคนร่วมกันทำงาน ไม่มีการทำตัวเด่นเพียงคนเดียว หรือรับแต่ชอบ ไม่ยอมรับผิดชอบ

4) ผู้นำที่ดี จะต้องสร้างแรงบันดาลใจให้พนักงานได้ มีพลังในการสร้างกำลังใจให้กับทีมงาน และกระตุ้นให้พนักงานมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จได้ เหมือนกับที่ Jack Welch อดีต CEO ของ GE ได้ใช้คำว่า Energize ก็คือการทำให้อื่นมีพลังในการทำงานอยู่เสมอ

5) ผู้นำที่ดี จะต้องเป็นผู้พัฒนาคนอื่นอยู่เสมอ มีความเข้าใจพนักงานที่มีผลงานไม่ดี และพยายามที่จะพัฒนาพนักงานให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการทำงานมากขึ้น ผู้นำที่ดีจะไม่ตำหนิพนักงานว่า “ทำไมโง่จัง แค่นี้ยังทำไม่ได้” (ถ้าทำได้ก็คงมาเป็นหัวหน้าของผู้นำคนนี้ไปแล้ว) ประคัลภ์ปัญหาลังกูร (2553) แต่จะพยายามพัฒนาให้พนักงานทำงานให้ได้ ผู้นำที่ดีจึงเปรียบเสมือนครูที่สอนพนักงานทั้งด้านความรู้ในการทำงานและเป็นตัวอย่างสำหรับพฤติกรรมที่เหมาะสมด้วย

โดยเฉพาะผู้นำที่ดี จะต้องเป็นผู้พัฒนาคนอื่นอยู่เสมอ มีความเข้าใจพนักงานที่มีผลงานไม่ดี และพยายามที่จะพัฒนาพนักงานให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการทำงานมากขึ้น ผู้นำที่ดีจะไม่ตำหนิพนักงานว่า “ทำไมโง่จัง แค่นี้ยังทำไม่ได้” (ถ้าทำได้ก็คงมาเป็นหัวหน้าของผู้นำคนนี้ไปแล้ว) แต่จะพยายามพัฒนาให้พนักงานทำงานให้ได้ ผู้นำที่ดีจึงเปรียบเสมือนครู ที่สอนพนักงานทั้งด้านความรู้ในการทำงาน และเป็นตัวอย่างสำหรับพฤติกรรมที่เหมาะสมด้วย คนที่เป็นผู้นำมักมีลักษณะบางอย่างที่เด่นกว่าผู้ตาม คนที่เป็นผู้นำมักเป็นคนที่มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ผู้อื่นยอมทำตาม อีกทั้งผู้ตามยอมได้นำเอาความประพฤติ ได้นำเอาแบบอย่างในการทำงาน ผู้ตามบางคนถึงกับยอมถอดแบบผู้นำ บางคนลอกเลียนแบบอย่างของผู้นำ

ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม

ผู้นำตามหลักพุทธธรรม มีที่มาจากกรเลือกสรรสมาชิกในสังคม โดยการมอบอำนาจให้แก่บุคคลที่มีคุณสมบัติพิเศษ ต่างจากบุคคลอื่น เช่น มีผิวพรรณวรรณะดี มีร่างกายแข็งแรง นั้นหมายถึง ศักยภาพในการใช้อำนาจซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับปกครองหมู่คณะ การใช้อำนาจตามที่ปรากฏในหลักพุทธธรรมมีวิธีการต่าง ๆ เพื่อสนองตามวัตถุประสงค์ของการใช้อำนาจตามลักษณะตามผู้นำ อำนาจจึงมิใช่สิ่งสมบูรณ์ในตัวเอง แต่เป็นวิถีทาง (means) ไปสู่จุดหมาย (purposes) จึงเป็นไปเพื่อประโยชน์โดยรวมของมวลสมาชิก ดังนี้

1. เพื่อทำลายอธรรม ความชั่วร้าย หรือ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากสมาชิกในสังคม จึงมีการลงโทษเพื่อเป็นการหยุดยั้งความชั่วที่เกิดขึ้น
2. เพื่อรักษาความเป็นธรรมของมวลสมาชิกในสังคม ถือเป็นแนวทางที่ดีงาม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนความถูกต้องในรูปของกฎระเบียบของสังคม

3. เพื่อสร้างความสงบสุข และความเจริญให้เกิดขึ้นในสังคมทั้งทางวัตถุและจิตใจ

อำนาจของผู้นำ ตามที่ปรากฏในพุทธธรรม แสดงให้เห็นถึงที่มาอันสำคัญของอำนาจดังกล่าว จากความยินยอม สละอำนาจของสมาชิกในสังคมนั้น ๆ ได้รับรองความชอบของอำนาจผู้นำสังคม จึงมีสิทธิ์ใช้อำนาจในฐานะผู้นำ ดังปรากฏออกมาในรูปของการเมือง โดยเนื้อหา ก็คือ การบริหารทำให้เกิดความสงบและผาสุก ในรูปการปกครอง โดยเนื้อหาก็คือ การยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่มวลชน ดังนั้น อำนาจสิทธิ์ขาดและการยอมรับการใช้อำนาจของผู้นำ จึงเป็นสิ่งที่มวลสมาชิกได้ทำการตกลงร่วมกันแล้ว สิ่งที่ผู้นำปฏิบัติจะต้องเป็นไปโดยชอบธรรม คำนึงถึงสมาชิกในสังคม ขณะเดียวกันก็มุ่งหวังให้เกิดประโยชน์แก่มวลสมาชิก อำนาจดังกล่าวนี้จึงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสำคัญคือ ความเชื่อศรัทธาของสมาชิก ที่มีต่อตัวผู้นำและการใช้อำนาจของผู้นำแบบต่าง ๆ จะเห็นว่า การใช้อำนาจของผู้นำมีความเชื่อมโยงระหว่างความสัมพันธ์ของผู้นำกับมวลสมาชิกในสังคม

เนื่องจากอำนาจกษัตริย์ดังกล่าว เป็นไปในลักษณะการยินยอมพร้อมใจของสมาชิกที่จะสละอำนาจส่วนบุคคลให้แก่ผู้นำคือกษัตริย์ ผู้มีอิสระในการใช้อำนาจในการปกครองได้เต็มที่เพื่อรักษาความชอบธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม แต่ก็ยังอยู่ในการควบคุมดูแลของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจเดิม เพราะถ้ากษัตริย์ประพฤติธรรม หรือไม่มีคุณสมบัติพอก็จะถูกถอดถอนลงและหาผู้ที่เหมาะสมกว่าเป็นแทน การใช้อำนาจในทางพระพุทธศาสนาต้องมีธรรมกำกับ เพราะความคิดทางพระพุทธศาสนายกย่องกษัตริย์คุณธรรม เป็นธรรมราชาหรือกษัตริย์ผู้เอาชนะด้วยมากกว่ากษัตริย์ผู้ทรงปราบโลกด้วยกำลังหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การปกครองของกษัตริย์ในพระพุทธศาสนามีอยู่อย่างเดียว คือ อำนาจธรรม จะเห็นได้ว่าพุทธธรรมที่ปรากฏในคำสอนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับผู้นำและสมาชิกในสังคมนั้น ได้เน้นถึงตัวผู้นำหรือผู้ใช้อำนาจในเชิงระบอบ แต่พุ่งเป้าไปที่ตัวผู้ใช้อำนาจนั้น ประกอบกับการใช้อำนาจไปตามวัตถุประสงค์ หรือจุดหมายรวมกันของมวลสมาชิกจึงเป็นการอธิบายของคุณธรรม และการใช้อำนาจโดยธรรมลักษณะวิธีการใช้อำนาจของผู้นำที่มีความเป็นใหญ่ตามหลักพุทธธรรม ได้แสดงอธิปไตย เป็น 3 (อธิปไตยสูตร ในพระไตรปิฎก เล่มที่ 12 ทุก-ติกนิบาตข้อ 479) ลักษณะของการใช้อำนาจ อันได้แก่

1. **อัตตาริปไตย** (supremacy of self) หมายถึง การถือตนเองเป็นใหญ่ คือ ถือตนเองเป็นศูนย์กลางของการตัดสินใจ เขาเชื่อมั่นตนเองสูงมาก คิดว่าตัวเองฉลาดกว่าใครจึงไม่รับฟังความคิดเห็นใคร เขาไม่อดทนต่อการวิพากษ์วิจารณ์ เขานิยมใช้พระเดชมากกว่าพระคุณ เมื่อบริหารงานนาน ๆ ไปจะไม่มีใครกล้าคัดค้านหรือทัดทาน ลงท้ายนักบริหารประเภทนี้มักเผด็จการ วิธีการบริหารแบบนี้ทำให้ได้งานแต่เสียคนนั่นคืองานเสร็จเร็วทันใจนักบริหาร แต่ไม่ถูกใจคนร่วมงาน เขาผูกใจคนไม่ได้ เขาได้ความสำเร็จของงาน แต่เสียเรื่องการครองใจคน

2. **โลกาธิปไตย** (supremacy of the world) หมายถึง การถือคนอื่นเป็นใหญ่ นักบริหารประเภทนี้ มีวิธีทำงานที่ตรงกันข้ามกับประเภทแรก นั่นคือ นักบริหารโลกาธิปไตยไม่มีจุดยืนเป็นของตัวเอง เขาขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่สามารถตัดสินใจอะไร ถ้านั่งเป็นประธานอยู่ในที่ประชุมเขาจะ

ฟังทุกฝ่ายก็จริง แต่เมื่อฝ่ายต่าง ๆ พุดขัดแย้งกัน เขาจะไม่ตัดสินชี้ขาด แต่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายทุ่มเถียงทะเลาะกันเอง ใครเสนอความคิดเห็นอะไรมาเขาเห็นคล้อยตามด้วย จนไม่ยอมตัดสินใจเด็ดขาดลงไปว่าฝ่ายไหนถูกหรือผิดในที่สุดลูกน้องต้องวิ่งเต้นเข้าหาหน้าบริหารประเภทนี้อยู่เรื่อยไป ผลลงเอยด้วยลูกน้องตีกันเอง เพราะนักบริหารไม่ยอมวินิจฉัย ชี้ขาดว่า จะทำตามข้อเสนอของใคร

3. ธรรมาธิปไตย (supremacy of the dharma) หมายถึง การถือธรรมหรือหลักการเป็นสำคัญ นักบริหารประเภทนี้ถือหลักการ ความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม เหตุผลเป็นใหญ่กระทำการด้วยปรารถนาสิ่งที่ได้ศึกษาตรวจสอบตามข้อเท็จจริง และความคิดเห็นที่รับฟังอย่างกว้างขวางแจ้งชัดและพิจารณาอย่างดีที่สุด เต็มขีดแห่งสติปัญญาจะมองเห็นได้ด้วยความสามารถที่กระจ่างชัด เป็นไปโดยชอบธรรม และเพื่อความดีงาม เป็นปริมาณอย่างสามัญ ได้แก่ทำการด้วยความเคารพหลักการ กฎ ระเบียบกติกา (Outdoor Education For Youth and Living Society, 2560)

ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์นั้นเมื่อรวบรวมจากตำรา ก็จะมีจำนวนมาก ทำให้ผู้บริหารมีความลังเลว่า ในฐานะที่ตนเป็นผู้บริหารควรจะยึดถือคุณธรรมข้อใดในการบริหารงาน โดยเฉพาะเมื่อเพิ่มหลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเข้าไป ก็จะมีจำนวนมากขึ้นเป็นทวีคูณ ทำให้ไม่รู้ว่าจะนำหลักธรรมอะไรมายึดถือเป็นหลักปฏิบัติที่จะเป็นประโยชน์ได้จริง ๆ จากการศึกษารวบรวมแนวทางต่าง ๆ จากเอกสารรวมทั้งพระราชดำรัสต่าง ๆ โดยมีพื้นฐานความเชื่อว่า คุณธรรมเหล่านั้นจะต้องครอบคลุมหน้าที่ และภารกิจของผู้บริหาร 3 ประการ คือ การครองตน ครองคน และครองงาน จากพระราชดำรัสตอนหนึ่งซึ่งพระราชทานแก่ผู้เข้าเฝ้าในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2527 เป็นข้อความที่ครอบคลุมเฉพาะที่จำเป็นและสำคัญในการนำไปปฏิบัติงานในฐานะผู้นำได้เป็นอย่างดี ดังมีความว่า “กำลังใจ กำลังปัญญา กำลังความคิด ความซื่อสัตย์ ทุกสิ่งทุกอย่างมีความหมายทั้งนั้น ไม่ใช่ไม่มี ความหมาย เวลาท่านผู้ใหญ่ไปให้โอวาท บอกว่าให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ทำการงานด้วยความตั้งใจที่ดี ให้หลักวิชาการให้ถูกต้อง ท่านผู้ใหญ่ท่านพูดอย่างนั้นมีมากมาย ท่านไปที่ไหนก็ต้องพูดอย่างนั้น แล้วก็ไม่มี ความหมาย ที่จริงมีความหมายต้องพูดซ้ำซากว่า ขอให้ทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ทำด้วยรู้ทัน ทำด้วยความรู้ไม่เผลอสติ ทำด้วยมีหลักวิชา ทำด้วยความไม่มีอคติ”

จากพระบรมราโชวาทดังกล่าว มีข้อความที่พระองค์ทรงตรัสไว้ว่า ให้มีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่มีอคติ ทำงานด้วยความตั้งใจที่ดี ให้หลักวิชาการให้ถูกต้อง และ เมื่อนำพระราชดำรัสดังกล่าว ซึ่งกล่าวไว้เมื่อ 30 กว่าปีก่อน แต่ยังคงมีความทันสมัย สามารถนำมายึดถือและปฏิบัติได้เป็นอย่างดี และเมื่อนำมาวิเคราะห์หุ้ ก็จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ข้อใหญ่ ซึ่งเป็นคุณธรรมของผู้นำ เพื่อการประพฤติปฏิบัติในการครองตน ครองคน และครองงานได้เป็นอย่างดี นั่นก็คือ ให้มีความซื่อสัตย์ ให้มีความยุติธรรม ให้ทำงานด้วยความตั้งใจที่ดี และใช้หลักวิชาการในทางที่ถูกต้อง

องค์กรทั้งหลายไม่ว่า องค์กรของรัฐหรือบริษัทเอกชนจะเจริญก้าวหน้า และมีความยั่งยืนได้ก็ ต้องอาศัยบุคลากรในองค์กร เป็นกำลังการขับเคลื่อนนำพาองค์กร ไปสู่เป้าหมาย คือ ความสำเร็จ โดยเฉพาะผู้นำองค์กรหรือผู้บริหารทุกระดับต้องถือว่า มีบทบาทสำคัญยิ่งเพราะถ้าองค์กรใดได้ผู้นำที่ดีและ มีความ สามารถ เข้ามาบริหาร องค์กรนั้น ก็เป็นอันหวังความเจริญก้าวหน้าได้ แต่หากได้ผู้นำไม่ดี บกพร่องด้านคุณธรรม ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต ย่อมนำพาองค์กรไปสู่ความเสื่อมได้ ไม่วันใด ก็วันหนึ่ง ซึ่งก็มีตัวอย่างให้เห็นในสังคมไทย

ฉะนั้น ผู้นำที่ดี จึงต้องมีคุณสมบัติหรือมีความเพียบพร้อม ด้วยคุณธรรมหลายๆ อย่างอยู่ใน ตัว โดยคุณธรรมของผู้นำหากยกหลักธรรม ในทางพระพุทธศาสนาที่ได้รับการจัดสรรไว้พร้อมสรรพ อยู่ที่การเลือกสรรนำมาใช้ให้เหมาะกับกาลเทศะ บุคคล และสถานการณ์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2551 : 326)

สรุป

ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในยุคปัจจุบันเป็นสิ่งที่แสวงหาได้ สร้างสรรค์ให้บังเกิดขึ้นได้ เป็นพร แสวง ไม่ใช่พรสวรรค์ ให้สรรสร้างหาความสุขกับงานในหน้าที่ให้มากที่สุดและดีที่สุด ให้พัฒนาตนเอง แล้วนำมาเป็นแนวทางแก้ปัญหา พัฒนาหน่วยงานของตนเอง ผู้นำควรหลีกเลี่ยงการมุ่งมั่นสร้าง ความสำเร็จในตำแหน่งให้กับตนเอง บนพื้นฐานของความคิดสะสม เบียดเบียน ที่มุ่งสร้างความร่ำรวย ทางวัตถุนิยมแต่ “มีจิตใจที่ยากจน” เป็นการใช้ภาวะผู้นำที่ไม่ถูกทิศทาง ซึ่งเป็นหนทางเสื่อมสำหรับผู้นำ

ในที่สุดผู้นำที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นผู้นำที่สมบูรณ์แบบ ทั้งในด้านคุณภาพทางจิตใจ และคุณภาพ ด้านความสามารถ กล่าวคือ ในด้านคุณภาพทางจิตใจก็เป็นผู้นำที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม ศิลธรรม ความซื่อสัตย์ เป็นหลัก โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ปวงชนหรือหมู่คณะ แก่สังคม แก่โลก เป็นหลัก ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง โดยทำตนเป็นผู้นำที่เป็นที่พึ่งของหมู่ชน เป็นที่พึ่งของสังคม ตลอดจนเป็นที่พึ่งของมนุษยชาติอย่างสมบูรณ์

ส่วนในด้านคุณภาพด้านความสามารถ ก็เป็นผู้ที่ประกอบด้วยองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วนเช่น ด้านการจัดระบบบริหารงาน ด้านความรู้พื้นฐานทางกฎหมาย เศรษฐกิจ สถานการณ์ โลก เป็นต้น

ดังนั้น ผู้นำที่พึงประสงค์ในยุคโลกาภิวัตน์ตามหลักครองตน ครองคน ครองงาน จึงเป็นผู้ที่สามารถครองตนให้เป็นที่ยอมรับนับถือและศรัทธาของบุคคลต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร อีกทั้งเป็นผู้ที่ครองคนด้วยความยุติธรรมโดยการสร้างทีมงานที่แข็งแกร่งในการบริหารงาน และเป็นผู้ที่ครองงานด้วยการพัฒนาระบบการบริหารงานในองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการ แก้ปัญหาโดยใช้องค์ความรู้เป็นฐาน ทำให้บุคลากรเป็นผู้รอบรู้ มีการคิดอย่างเป็นระบบ มีโมเดล ความคิด มีทีมการเรียนรู้ ตลอดจนมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ในระบบการบริหารงานทุก ๆ ส่วน จึงทำให้

องค์กรสามารถปรับเปลี่ยนการทำงานได้อย่างสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคไทยแลนด์ 4.0 นี้ได้

เอกสารอ้างอิง

- กิติ ตย์คานนท์. (2527). *เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ*. กรุงเทพมหานคร: เปลวอักษร.
- ฉายศิลป์ เชี่ยวชาญพิพัฒน์. (2527). *การบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เก่าวัลย์ นันทาภิวัฒน์. (2521). *หลักการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพมหานคร: เอส. อาร์. ฟรินติ้ง แมส โปรดักส์.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ (Leadership)*. กรุงเทพมหานคร: ธนัษการพิมพ์.
- สมยศ นาวการ. (2538). *การบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- อธิปไตยสูตร. ใน พระไตรปิฎกเล่มที่ 12 อังคตตรนิกาย เอก-ทุก-ติกนิบาตข้อ 479.
- ประคัลภ์ ปิณฑพลังกูร. (2553). *คุณสมบัติสำคัญของการเป็นผู้นำที่ดี Think People Consul Ting*. เรียกใช้เมื่อ 10 สิงหาคม 2560 จาก <https://prakal.wordpress.com>.
- ศักดิ์ชัย ภูเจริญ. (2552). *คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์*. เรียกใช้เมื่อ 16 กันยายน 2560 จาก <https://www.gotoknow.org/posts>.
- Outdoor Education For Youth and Living Society. (2560). *ผู้นำและภาวะผู้นำ...กับความสำเร็จขององค์กร*. เรียกใช้เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2560 จาก <http://phinit0112.blogspot.com>.